

der paa ethvert Punkt kan omgaa, og skjøndt selve det at drikke sig fuld ikke betragtes som nogen Synd, kunne gjøre vort Folk mere moralsk, mere dygtigt og derved ogsaa vor Stat mere levedygtig. Jeg tror ikke paa alle disse Historier om det overhaandstiltagende Drifteri. Det var i den Henseende, jeg var med til — jeg var i alt Fald tilbøjelig ikke imod det — at ønske at faae vor høie Indenrigsminister til, inden vi komme dybere ind paa denne Sag, at benytte de Kræfter, han havde, til at staae os ikke disse finefjefte statistiske Oplysninger om Drifteriets Onde, hvorefter det danske Folk jo er langt værre — tror jeg — til at drikke Spiritus end Rineserne til at drikke The, men staae os sunde, forstandige statistiske Oplysninger eller, idet vi, forsaavidt vi ikke kunne faae dem, maa se at tage Neb i Seilene med vore Bestemmelser og vente, indtil vi have skaffet Apparater tilveie. Naaste Ministeren har Maappen fuld af saadanne Oplysninger, som vi uden videre tør tro paa; saa var der i denne Henseende Noget vundet, men alligevel ikke Noget for mit Standpunkt. Naar jeg skal sige, hvorfor jeg trods de mange Tal, der opføres angaaende Drifteriets Udbredelse, ikke tror derpaa, saa kommer det af den Erfaring, jeg har gjort i mit Liv. Jeg har jo dog nu levet i to Mennestealder, og De ville da indrømme mig, at jeg har levet som bevidst Borger i den ene af disse Mennestealder, og at jeg ogsaa i Løbet af denne ene Mennestealder har lært mangfoldige Egne omkring i Landet at kjende. Jeg tør paapege en Række af Exempler, der turde godtgjøre den almindelige Dom, at vort Folk i Udvuelighed er gaaet særdeles væsentligt fremad i denne Mennestealder, jeg taler altsaa om de sidste 30—60 Aar, trods det, at man ikke har sat det at skænke en Snaps som en forbryderisk Næring eller som en Næring med særegne Foranstaltninger, men som en Næring, der ogsaa falder ind under Bestemmelsen i Grundloven: lige Afgang til Erhverv, idet Alle som Regel kunne faae Næringsbevis dertil paa samme Betingelser. Men den Fremgang i Moral paa det Punkt, som jeg påastaar er foregaaet i vort Folk, og som jeg tillader mig her at udtale mod de haarde Domme imod vort Folk, som ere fremkomne paa saa mange Steder og paa saa mange Maader, er foregaaet paa den efter mit Skøn rigtige, sunde og naturlige Maade, den er foregaaet ved aandelig Paavirkning, derved, at der er skabt Interesser fra Ungdommen af hos Folk, der ere 10,000 Fuld bedre, end at lætte sig i et saakaldt godt Lag og drikke sig

fuld. Den enkelte Mand har faaet Interesse for sin egen Person's aandelige og materielle Forhold i langt videre Udstrækning, end han havde det i mine unge Dage. Han har faaet Interesse for sin Kommunes, sit Amts, sit Fædrelands Anliggender i en langt anderledes Udstrækning, og det bidrager Alt tilsammen til at danne ham til en alvorlig Borger, hvem Alkoholsfristelsen ikke overfalder paa den Maade. Det er ikke to Mennestealder siden, at det hørte til Dagens Orden ved de forskjellige Gilder, at Folk kunde ligge, jeg havde nær jagt flottevis fulde paa mange Steder i Landet; nu er det jo et rent Sæsyn at se Folk fulde. Det er jo yderst sjældent, at man træffer det, og da kun et ganske enkelt Individ, og tro De, at De ramme de enkelte Individuer ved dette Forslag? Nei, Pimpbrodrene skulle nok sørge for at faae deres Hus hjemme trods alle disse Paragrafer. Jeg vil oprigtig sige til, at det ogsaa hidrører fra den, navnlig i de senere Aar, fremstaaede Bevægelse for Totalafhold. Jeg siger, at Totalafholdsbevægelsen ved sin Paavirkning og sine Udværter imod Kong Alkohol virkelig har paavirket mange Mennester, jeg vil ikke blot sige til at aflægge Løfte, for det er der Mange, der ere imod, og jeg synes, at beherskede Folk nok kunne have derimod. Det er nu min Opfattelse, at vi Mennester kunne have Løfter nok, og kunne vi holde dem, saa holde vi ogsaa nok Maadehold og bruge vor Forstand med Hensyn til Brugen af Spiritus; men det er en anden Sag, der kan jo være dem, der kunne bedres igjennem det, men det skal jeg nu ikke komme ind paa. Men Totalafholdsbevægelsen har i høj Grad gavnet ved sin Virksomhed derved, at den har aabnet Folks Øine for det Udelæggende for Legemet og for deres materielle Interesser, der er i en umaadelig Brug af Spiritus, og derved har den væsentlig indskrænket denne Nydelse. Hele denne Bevægelse i de senere Aar tillægger jeg en ikke ringe Indflydelse baade direkte og indirekte paa den Fremgang, der er i dette Forhold, men hvorfor saa forstyrre denne Fremgang, der er vort op paa denne Maade; irriter ikke, jeg havde nær sagt, Kong Alkohol, irriter ikke Fjenden. Det er noget af det værste, man kan gjøre, naar man er inde paa et godt Spor, saa at komme og fordre, at det, jeg vil, det skal jeg. Hvorfor kan man nu ikke lade Folk ville gaa frem i Moralitet paa dette Punkt, uden at Staten paa ethvert Sted skal komme og sige: Det skal Du, gaa af Veien, der maa Du ikke gaa o. s. v.? Man skal efter min Formening vogte sig for denne